

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 863

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 25 octombrie 2019

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE PENTRU ADMINISTRARE ȘI REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII	
1.009. — Decizie a președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații pentru aprobarea formularelor necesare și a instrucțiunilor de utilizare a acestora privind realizarea creanțelor fiscale/bugetare ale Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, precum și a modelului legitimației de executor fiscal al ANCOM	2–3
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 2 din 14 ianuarie 2019 (Completul competent să judece recursul în interesul legii)	4–12
ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	
Hotărârea din 29 ianuarie 2019 în Cauza Deaconu împotriva României	13–16

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE PENTRU ADMINISTRARE ȘI REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII

AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU ADMINISTRARE ȘI REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII

DECIZIE

**pentru aprobarea formularelor necesare și a instrucțiunilor de utilizare a acestora
privind realizarea creanțelor fiscale/bugetare ale Autorității Naționale pentru Administrare
și Reglementare în Comunicații, precum și a modelului legitimației de executor fiscal al ANCOM**

În temeiul prevederilor art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1) și (3) și ale art. 14 alin. (2) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, aprobată prin Legea nr. 113/2010, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 2 alin. (1), alin. (2) lit. c) și alin. (5) lit. a), art. 3 alin. (1) și art. 342 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere avizul Ministerului Finanțelor Publice comunicat prin adresa nr. 805.901 din 4.10.2019,

președintele Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații emite prezenta decizie.

Art. 1. — (1) Se aprobă modelul și conținutul formularelor necesare în activitatea de colectare a creanțelor fiscale/bugetare ale Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, după cum urmează:

— Decizie referitoare la obligațiile de plată accesorii reprezentând dobânzi și penalități de întârziere datorate bugetului Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.1.a;

— Decizie referitoare la compensarea obligațiilor de plată către bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații cu creanțe reciproce ale contribuabilului — anexa I.2.a;

— Cerere de restituire a creanțelor încasate în plus la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.3.a;

— Notă privind restituirea unor sume de la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.4.a;

— Decizie de restituire a sumelor de la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații sau de acordare a dobânzilor în cazul sumelor de restituit — anexa I.5.a;

— Decizie de respingere a cererii de restituire a sumelor de la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații sau de acordare a dobânzilor în cazul sumelor de restituit — anexa I.6.a;

— Înștiințare privind stingerea obligațiilor fiscale/bugetare la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.7.a;

— Proces-verbal privind calculul dobânzilor acordate plătitorului de la bugetul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.8.a;

— Adresă de înființare a popririi asigurătorii asupra disponibilităților bănești — anexa I.9.a;

— Adresă de înființare a popririi asigurătorii asupra sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.10.a;

— Proces-verbal de sechestrul asigurător pentru bunuri mobile — anexa I.11.a;

— Proces-verbal de sechestrul asigurător pentru bunuri imobile — anexa I.12.a;

— Referat justificativ pentru dispunerea de măsuri asigurătorii — anexa I.13.a;

— Decizie privind instituirea de măsuri asigurătorii — anexa I.14.a;

— Referat justificativ de prelungire a termenului de valabilitate a măsurilor asigurătorii — anexa I.15.a;

— Decizie de prelungire a termenului de valabilitate a măsurilor asigurătorii — anexa I.16.a;

— Referat justificativ de ridicare a măsurilor asigurătorii — anexa I.17.a;

— Decizie de ridicare a măsurilor asigurătorii — anexa I.18.a;

— Decizie privind ridicarea popririi asigurătorii asupra disponibilităților bănești — anexa I.19.a;

— Decizie privind ridicarea popririi asigurătorii asupra sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.20.a;

— Decizie de ridicare a sechestrului asigurător aplicat asupra bunurilor — anexa I.21.a;

— Somație — anexa I.22.a;

— Proces-verbal privind comunicarea actului administrativ fiscal/somației — anexa I.23.a;

— Înștiințare privind comunicarea prin afișare a actului administrativ fiscal/somației — anexa I.24.a;

— Anunț privind îndeplinirea procedurii de comunicare prin publicitate — anexa I.25.a;

— Adresă de înființare a popririi executorii asupra disponibilităților bănești — anexa I.26.a;

— Adresă de înființare a popririi executorii asupra sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.27.a;

— Adresă de înștiințare privind înființarea popririi executorii ca urmare a transformării măsurilor asigurătorii în măsuri executorii — anexa I.28.a;

— Proces-verbal privind calculul creanțelor accesorii aferente debitului principal stabilit în titlul executoriu — Decizia președintelui ANCOM — anexa I.29.a;

— Proces-verbal privind calculul amenzilor administrative sau al altor sume prevăzute în titlul executoriu — Decizia președintelui ANCOM — anexa I.30.a;

— Adresă de înființare a popririi asupra disponibilităților bănești din conturi bancare — anexa I.31.a;

— Adresă de înființare a popririi asupra sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.32.a;

— Adresă de înființare a popririi asupra sumelor pe care debitorul le are de încasat de la autorități sau instituții publice — anexa I.33.a;

— Adresă de înștiințare cu privire la înființarea popririi — anexa I.34.a;

— Proces-verbal de sechestrul pentru bunuri mobile — anexa I.35.a;

— Proces-verbal adițional la procesul-verbal de sechestrul pentru bunuri mobile — anexa I.36.a;

— Proces-verbal de sechestrul pentru bunuri imobile — anexa I.37.a;

— Proces-verbal adițional la procesul-verbal de sechestrul pentru bunuri imobile — anexa I.38.a;

— Proces-verbal de sigilare/desigilare a bunurilor — anexa I.39.a;

— Proces-verbal de instituire a administratorului sechestrul în cazul bunurilor imobile — anexa I.40.a;

— Proces-verbal de predare-primire în cazul valorificării prin vânzarea bunurilor mobile în regim de consignație — anexa I.41.a;

— Anunț privind vânzarea la licitație a bunurilor mobile — anexa I.42.a;

— Anunț privind vânzarea la licitație a bunurilor imobile/ansamblului de bunuri imobile — anexa I.43.a;

— Înștiințare privind valorificarea bunurilor sechestrate prin vânzare la licitație — anexa I.44.a;

— Cerere de participare la licitație și ofertă de cumpărare — anexa I.45.a;

— Proces-verbal privind desfășurarea și rezultatul licitației pentru valorificarea bunurilor mobile — anexa I.46.a;

— Proces-verbal privind desfășurarea și rezultatul licitației pentru valorificarea bunurilor imobile/ansamblului de bunuri imobile — anexa I.47.a;

— Proces-verbal privind valorificarea bunurilor prin vânzare directă — anexa I.48.a;

— Proces-verbal de adjudecare pentru bunuri mobile — anexa I.49.a;

— Proces-verbal de adjudecare pentru bunuri imobile/ansamblu de bunuri imobile — anexa I.50.a;

— Proces-verbal privind diferența de preț și/sau cheltuielile prilejuite de o nouă licitație ca urmare a neplății prețului de către adjudecator — anexa I.51.a;

— Proces-verbal de predare-primire a bunurilor valorificate — anexa I.52.a;

— Proces-verbal privind cheltuielile de executare silită — anexa I.53.a;

— Proces-verbal privind eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare silită — anexa I.54.a;

— Adresă de suspendare temporară, totală sau parțială, a indisponibilizării conturilor — anexa I.55.a;

— Adresă de suspendare temporară, totală sau parțială, a indisponibilizării reținerilor — anexa I.56.a;

— Adresă privind continuarea măsurilor de executare silită prin poprire asupra disponibilităților bănești — anexa I.57.a;

— Adresă privind continuarea măsurilor de executare silită prin poprire asupra sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.58.a;

— Decizie de ridicare a măsurilor de executare silită a sumelor pe care debitorul le are de încasat de la autorități sau instituții publice — anexa I.59.a;

— Decizie de ridicare a măsurilor de executare silită asupra disponibilităților bănești — anexa I.60.a;

— Decizie de ridicare a măsurilor de executare silită a sumelor datorate debitorului de către terți — anexa I.61.a;

— Decizie de ridicare a măsurilor de executare silită aplicate asupra bunurilor sechestrate — anexa I.62.a;

— Proces-verbal de constatare a împlinirii termenului de prescripție a dreptului de a cere executarea silită — anexa I.63.a;

— Decizie de anulare a actului administrativ fiscal — anexa I.64.a;

— Decizie de impunere privind obligațiile fiscale/bugetare stabilite în urma preluării acestora de la debitorii radiați — anexa I.65.a;

— Cerere referitoare la opțiunea de înștiințare privind modul în care a fost efectuată stingerea obligațiilor fiscale/bugetare — anexa I.66.a;

— Notificare privind obligațiile fiscale/bugetare restante datorate bugetului Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.67.a;

— Cerere privind aplicarea prevederilor art. 230 alin. (3) din Codul de procedură fiscală — anexa I.68.a;

— Atestat cu privire la sumele datorate contribuabilului de către Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații — anexa I.69.a;

— Înștiințare privind aplicarea prevederilor art. 230 alin. (5) din Codul de procedură fiscală — anexa I.70.a;

— Decizie privind numirea comisiei de licitație — anexa I.71.a;

— Decizie de angajare a răspunderii solidare — anexa I.72.a;

— Proces-verbal de constatare a insolabilității — anexa I.73.a;

— Înștiințare privind comunicarea actului administrativ fiscal — anexa I.74.a;

— Proces-verbal privind imposibilitatea comunicării prin poștă sau prin remitere a actului administrativ fiscal/actelor administrative fiscale — anexa I.75.a;

— Notă privind valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților — anexa I.76.a;

— Notificare privind intenția de mediere — anexa I.77.a;

— Înștiințare privind organizarea medierii — anexa I.78.a;

— Proces-verbal privind rezultatul medierii — anexa I.79.a.

(2) Se aprobă modelul legitimației de executor fiscal al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, prevăzut în anexa II.

Art. 2. — (1) Formularele prevăzute la art. 1 alin. (1) se completează și se utilizează potrivit instrucțiunilor prevăzute în anexele I.1.b—I.79.b și se editează cu ajutorul tehnicii de calcul.

(2) Anexele I.1.a—I.79.a, I.1.b—I.79.b și anexa II*) fac parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 3. — Prezenta decizie se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la 3 zile de la publicare.

Art. 4. — La data intrării în vigoare a prezentei decizii se abrogă Decizia președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 199/2010 pentru aprobarea formularelor necesare și a instrucțiunilor de utilizare a acestora, privind realizarea creanțelor bugetare ale Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, precum și a modelului legitimației de executor fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 222 și 222 bis din 8 aprilie 2010.

Președintele Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații,

Sorin Mihai Grindeanu

București, 15 octombrie 2019.

Nr. 1.009.

*) Anexele nr. I.1.a—I.79.a, I.1.b—I.79.b și anexa II se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 863 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome „Monitorul Oficial”, București, șos. Panduri nr. 1.

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unui recurs în interesul legii

3. Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 71/2011*:

„Art. 226. — (1) Prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum:

a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad hoc;

b) cererile în materia societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului;

c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței;

d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare.

(2) La înființarea completelor specializate potrivit alin. (1) se va ține seama de următoarele criterii:

a) asigurarea unui volum de activitate echilibrat între judecătoria secției;

b) specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora;

c) respectarea principiului repartizării aleatorii.

(3) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) își va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.”

4. Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 304/2004*, în varianta în vigoare la data sesizării (6 iunie 2018):

„Art. 35. [...] (2) În cadrul curților de apel funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, indiferent de obiectul lor sau de calitatea părților, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, complete specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

„Art. 36. — (1) Tribunalele sunt instanțe cu personalitate juridică, organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București, și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ.

(2) În circumscripția fiecărui tribunal sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz, din municipiul București.

(3) În cadrul tribunalelor funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, indiferent de obiectul lor sau de calitatea părților, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, complete specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

„Art. 37. — (1) În domeniile prevăzute de art. 36 alin. (3) se pot înființa tribunale specializate.

(2) Tribunalele specializate sunt instanțe fără personalitate juridică, care pot funcționa la nivelul județelor și al municipiului București și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ.

(3) Tribunalele specializate preiau cauzele de competența tribunalului în domeniile în care funcționează.

(4) Cauzele aflate în curs de judecată la data începerii funcționării tribunalelor specializate, potrivit art. 142 alin. (1), se vor trimite acestora, pe cale administrativă, din oficiu, spre soluționare. Tribunalul specializat este competent și în caz de trimitere spre rejudecare.”

5. Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 304/2004*, în varianta în vigoare modificată ulterior prin Legea nr. 207/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 20 iulie 2018:

„Art. 35. [...] (2) În cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

„Art. 36. [...] (3) În cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

6. Codul de procedură civilă

„Art. 94. — Judecătorii judecă:

1. în primă instanță, următoarele cereri al căror obiect este evaluabil sau, după caz, neevaluabil în bani: [...]

k) orice alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști; [...]

3. orice alte cereri date prin lege în competența lor.”

„Art. 95. — Tribunalele judecă (...)

2. ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria în primă instanță.”

De asemenea, pot prezenta relevanță în cauză:

7. Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 71/2011*:

„Art. 223. — Dacă prin prezenta lege nu se prevede altfel, procesele și cererile în materie civilă sau comercială în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil se soluționează de către instanțele legal investite, în conformitate cu dispozițiile legale, materiale și procedurale în vigoare la data când acestea au fost pornite.”

„Art. 225. — (1) Secțiile comerciale existente la data intrării în vigoare a Codului civil în cadrul tribunalelor și curților de apel se vor reorganiza ca secții civile ori, după caz, vor fi unificate cu secțiile civile existente, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței.

(2) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) își va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.

(3) Cauzele civile și comerciale aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a Codului civil vor continua să fie soluționate de aceleași complete de judecată, cu respectarea principiului continuității. În caz de trimitere spre rejudecare, cauza va fi repartizată conform normelor de organizare judiciară în vigoare la data înregistrării cauzei la instanța de trimitere.”

„Art. 227. — Dacă legea specială prevede că anumite cauze sunt de competența tribunalelor comerciale ori, după caz, de competența secțiilor comerciale ale tribunalelor sau curților de apel, după intrarea în vigoare a Codului civil, competența de judecată revine tribunalelor specializate sau, după caz, secțiilor civile ale tribunalelor, reorganizate potrivit art. 228, respectiv secțiilor civile reorganizate conform art. 225.”

„Art. 228. — (1) Până la data intrării în vigoare a Codului civil, tribunalele comerciale Argeș, Cluj și Mureș se reorganizează ca tribunale specializate sau, după caz, ca secții civile în cadrul tribunalelor Argeș, Cluj și Mureș, în condițiile art. 226.

(2) La stabilirea cauzelor de competența tribunalelor specializate sau, după caz, a secțiilor civile reorganizate potrivit alin. (1) se va ține seama de numărul și natura cauzelor, de specializarea judecătorilor, de necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora, precum și de volumul de activitate al instanței.”

„Art. 230. — La data intrării în vigoare a Codului civil se abrogă:

a) Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din 14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția dispozițiilor art. 1169—1174 și 1176—1206, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 (...).”

8. Codul de procedură civilă

„Art. 651. [...] (3) Instanța de executare soluționează cererile de încuviințare a executării silite, contestațiile la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe.

(4) Dacă prin lege nu se dispune altfel, instanța de executare se pronunță prin încheiere executorie, care poate fi atacată numai cu apel, în termen de 10 zile de la comunicare.”

„Art. 666. [...] (5) Instanța poate respinge cererea de încuviințare a executării silite numai dacă:

[...] 3. înscrisul, altul decât o hotărâre judecătorească, nu întrunește toate condițiile de formă cerute de lege sau alte cerințe în cazurile anume prevăzute de lege;”

„Art. 712. — (1) Împotriva executării silite, a încheierilor date de executorul judecătoresc, precum și împotriva oricărui act de executare se poate face contestație de către cei interesați sau vătămați prin executare. De asemenea, se poate face contestație la executare și în cazul în care executorul judecătoresc refuză să efectueze o executare silită sau să îndeplinească un act de executare silită în condițiile legii.

[...] (3) De asemenea, după începerea executării silite, cei interesați sau vătămați pot cere, pe calea contestației la executare, și anularea încheierii prin care s-a admis cererea de încuviințare a executării silite, dacă a fost dată fără îndeplinirea condițiilor legale.”

„Art. 713. [...] (2) În cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlu executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătura cu acel titlu executoriu o cale procesuală specifică pentru desființarea lui.”

„Art. 718. — (1) Hotărârea pronunțată cu privire la contestație poate fi atacată numai cu apel, cu excepția hotărârilor pronunțate în temeiul art. 712 alin. (4) și art. 715 alin. (4) care pot fi atacate în condițiile dreptului comun.

(2) Hotărârea prin care s-a soluționat contestația privind înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu este supusă aceluiași căi de atac ca și hotărârea ce se execută. Dacă prin contestație s-a cerut lămurirea înțelesului, întinderii ori aplicării unui titlu care nu constituie hotărâre a unui organ de jurisdicție, hotărârea prin care s-a soluționat contestația va putea fi atacată numai cu apel, dispozițiile alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător.”

IV. Orientările jurisprudențiale divergente. Obiectul recursului în interesul legii

9. Problema de drept care face obiectul prezentului recurs în interesul legii constă în determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor specializate (Argeș, Cluj și Mureș) în soluționarea, în apel, a cererilor formulate în procedura

executării silite, ținând seama de lipsa unui criteriu legal pentru atribuirea competenței în aceste litigii, în care titlul executoriu este emis în contextul exploatării unei întreprinderi.

10. S-a arătat de către instanța de sesizare că, analizând jurisprudența la nivelul a trei curți de apel (Cluj, Pitești și Târgu Mureș) în circumscripția cărora sunt organizate tribunalele specializate, nu există un punct de vedere unitar în ceea ce privește competența în apel de soluționare a litigiilor în materia executării silite, în care sunt implicați profesioniști.

11. Astfel, într-o primă opinie se consideră că există o categorie de litigii de această natură, care sunt de competența tribunalelor specializate, dacă în cadrul cererii de încuviințare a executării silite sau a contestației la executare se ridică aspecte de valabilitate a titlului executoriu sau a întinderii sale, altul decât o hotărâre judecătorească, prin invocarea unor apărări de fond împotriva acestuia, titlul executoriu fiind emis în contextul exploatării unei întreprinderi.

12. Analiza unui astfel de titlu executoriu, atât din perspectiva legalității, cât și a caracterului de titlu executoriu (inclusiv pentru ipoteza cesionării acestuia), necesită analiza unei legislații specifice pentru care judecătorii tribunalelor/secțiilor specializate au specializarea necesară.

13. Dimpotrivă, dacă titlul pus în executare este o hotărâre judecătorească sau dacă prin contestația la executare sunt atacate exclusiv actele de executare, fără apărări referitoare la titlul executoriu, toate argumentele anterior enunțate nu mai subzistă, iar competența aparține tribunalelor/secțiilor civile, deoarece instanța nu este investită cu aspecte care țin de activitatea unei întreprinderi, de acte emise în derularea unei astfel de activități organizate și nici nu este necesară analiza unei legislații specifice acestui domeniu.

14. În consecință, potrivit acestei prime orientări jurisprudențiale, caracterul titlului executoriu și natura apărărilor invocate față de acesta rămân determinante în stabilirea competenței după materie a tribunalelor/secțiilor specializate.

15. În cea de-a doua orientare jurisprudențială, competența în materie aparține tribunalului civil, deoarece regulile care guvernează executarea silită sunt unice, neexistând norme speciale pentru executarea silită în baza unui titlu executoriu comercial, civil, de dreptul muncii, penal — latura civilă etc., actele de executare fiind identice, indiferent de natura titlului.

16. S-a apreciat de către membrii Colegiului de conducere al Curții de Apel Cluj că un astfel de demers este admisibil, din perspectiva faptului că se face dovada faptului că problema de drept care formează obiectul judecății a fost soluționată în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, aparținând unor instanțe diferite.

17. Este esențial și faptul că problema de drept în discuție vizează numai trei curți de apel din țară: respectiv Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Pitești, datorită modului de organizare a tribunalelor specializate, astfel că diferențele de jurisprudență îndeplinesc condiția de admisibilitate a recursului în interesul legii, deoarece în cadrul unei curți s-a procedat distinct față de celelalte două sau, cel puțin, această distincție se relevă prin raportare la orientarea majoritară din cadrul acestora.

18. De asemenea, potrivit instanței de sesizare, problema prezintă importanță deoarece aplicarea unitară a regulilor de competență a instanțelor judecătorești are un rol esențial în asigurarea încrederii destinatarilor legii în sistemul judiciar și în modul său de acțiune, precum și în determinarea duratei procedurilor judiciare, cu atât mai mult cu cât este vorba despre cereri în materia executării silite.

Orientările jurisprudențiale diferite s-au conturat după cum urmează:

19. Potrivit primei orientări jurisprudențiale, însușite la nivelul Curții de Apel Cluj și, minoritar, la cel al Curții de Apel Mureș, s-a subliniat că soluționarea acestei chestiuni prilejuiește o interpretare și aplicare, în materia executării silite, a Deciziei

nr. 18 din 17 octombrie 2016 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii, în Dosarul nr. 11/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 6 aprilie 2017, decizie prin care Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat chestiunea juridică a delimitării competenței materiale între tribunalele specializate a căror existență a fost menținută și ulterior intrării în vigoare a noului Cod civil la 1 octombrie 2011 și a noului Cod de procedură civilă și secțiile civile ale tribunalelor de drept comun.

20. În esență, s-a încercat clarificarea unor aspecte în materia competenței soluționării cererilor în materie de executare silită, în sens larg, în faza apelului, prin raportare la dispozitivul și considerentele deciziei anterior enunțate, precum și la limitele investiției instanței prin motivele concret invocate în susținerea cererilor cu care au fost sesizate instanțele de executare.

21. Așa fiind, s-a reținut că rezultă din considerentele Deciziei nr. 18 din 17 octombrie 2016 faptul că, sub imperiul noului Cod civil, dihotomia profesionist/neprofesionist nu mai poate fi utilizată pentru delimitarea competenței instanțelor/secțiilor specializate, fiind necesar a se apela la cele patru tipuri de cauze enumerate exemplificativ, iar nu limitativ prin art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011. Singurele criterii care mai pot fi folosite sunt cele referitoare la obiectul și natura cauzei pentru a include în sfera de competență materială a instanțelor/secțiilor specializate alte cauze decât cele enumerate exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

22. Potrivit considerentelor Deciziei nr. 18/2016 (paragraful 174) „în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare, pentru determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor/secțiilor specializate se va ține seama de criteriile legale referitoare la obiectul sau natura litigiilor, de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare”.

23. Mai mult, s-a apreciat ca fiind edificator pentru determinarea instanței de control judiciar competente și paragraful 176 din considerentele aceleiași decizii potrivit căruia „Revine în acest scop judecătorului, ca prim interpret al legii, rolul de a decela elementele comune, cum sunt cele avute în vedere de legiuitor la stabilirea celor patru categorii de litigii exemplificate, și de a aprecia asupra competenței materiale procesuale proprii în soluționarea litigiului cu judecata căruia a fost investit”. Conform acestor considerente, care au directă legătură cu dispozitivul Deciziei nr. 18/2016, trebuie identificate cauze care au elemente comune cu cele patru categorii enumerate enunțativ prin dispoziția anterior citată, art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

24. Conform textului enunțat, „prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum:

a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad-hoc;

b) cererile în materia societăților comerciale și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului;

c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței;

d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare”.

25. Soluția pronunțată cu efect obligatoriu în materia recursului în interesul legii impune o analiză cu privire la fiecare categorie de litigii și chiar a unor litigii privitye „*ut singuli*” în

temeiul căreia secții și chiar instanțe specializate își extind competența printr-un demers de interpretare plecând de la enumerarea enunțativă anterioară, extindere întemeiată în esență pe identificarea unor elemente comune.

26. Acționând în această direcție și pentru a evita raportarea prohibită expres prin aceeași decizie la societate ca subiect de drept sau la profesionist și a nu mai utiliza un astfel de criteriu legat intim de subiect, s-a propus recurgerea alternativă la noțiunea de întreprindere, reper util în acest context, reglementat de art. 3 alin. (3) din Codul civil.

27. Astfel, s-a reținut că toate litigiile enumerate exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 vizează activitatea economică a profesioniștilor, astfel cum este definită această categorie prin art. 3 alin. (2) din Codul civil, cu excepția celor care exercită profesii liberale și a celor fără scop lucrativ (asociații, fundații, sindicate, federații ale persoanelor juridice arătate anterior etc.), adică foștii comercianți.

28. În concret, actele juridice ale societăților sunt acte încheiate în contextul exploatării unei întreprinderi, a unei activități organizate conform textului enunțat ca „exercitare sistematică a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit”. Chiar dacă s-ar interpreta restrictiv noțiunea de „cereri în materia societăților” doar la actele de funcționare a acestora, reglementate de Legea nr. 31/1990, și aceste acte de funcționare țin de organizarea sistematică a unei activități în condițiile art. 3 alin. (3) din Codul civil și umbrela juridică de „exploatare a unei întreprinderi” le conferă elemente comune cu celelalte acte juridice ale societăților, cele încheiate în activitatea specifică realizării obiectului de activitate.

29. Și actele care afectează concurența, așa cum sunt descrise la punctul c) al art. 226, sunt acte direct legate de exploatarea unei întreprinderi, fiind greu de imaginat concurența în înțelesul legilor speciale în afara unui astfel de cadru de organizare complex și specific întreprinderii, iar majoritatea titlurilor de valoare sunt emise și utilizate în contextul exploatării unei întreprinderi.

30. Urmând același raționament, procedurile de insolvență, concordat preventiv și mandat ad-hoc vizează, de asemenea, activități complexe cu un obiect de activitate și o organizare specifică unei întreprinderi, generatoare, după caz, fie de profit, fie, dimpotrivă, de datorii certe, lichide și exigibile care dovedesc starea de insolvență și justifică incidența acestor proceduri.

31. Întreprinderea este, în primul rând, un mod de organizare a unei activități, reper obiectiv independent de calitatea subiectului. Subiectele de drept sunt societățile pe acțiuni, cele cu răspundere limitată, asociațiile familiale, întreprinzătorii individuali, regiile autonome etc., dar această calitate de profesionist nu are relevanță atunci când se califică o activitate ca fiind întreprindere. Criteriile sunt prevăzute la art. 3 alin. (3) din Codul civil și țin de modul de organizare și actele îndeplinite sistematic, noțiune care oferă un reper legat de obiect, pe lângă calitatea de profesionist a vreunui subiect de drept.

32. Aplicând aceste principii, s-a precizat faptul că cererile care au ca obiect nulitatea, anularea, încheierea, executarea sau desființarea contractelor încheiate în contextul derulării activității de producție, distribuție și consum al bunurilor materiale sunt de competența instanțelor/secțiilor specializate.

33. În continuarea acestui raționament, dacă în cadrul cererii de încuviințare a executării silită sau a contestației la executare se ridică aspecte legate de apreciere, interpretare, aplicare a legislației specifice litigiilor cu profesioniștii, respectiv de valabilitate a titlului executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, prin invocarea unor apărări de fond împotriva acestuia, titlul executoriu fiind emis în contextul exploatării unei întreprinderi, și competența soluționării în apel a acestor cereri aparține instanțelor/secțiilor specializate.

34. S-a mai arătat că, de altfel, nu este lipsit de relevanță că necesitatea valorificării principiului specializării a fost subliniată și în cadrul considerentelor Deciziei nr. XV din 5 februarie 2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — secțiile unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 764 din 12 noiembrie 2007, în cadrul căreia s-a menționat că, „în considerarea principiului specializării, este firesc ca, atunci când contestația la executare propriu-zisă sau contestația la titlu vizează un titlu emis în materie comercială, acestea să se îndrepte la secția comercială — dacă aceasta există — a instanței competente.

35. Sub acest aspect, nu poate fi primit punctul de vedere exprimat în unele hotărâri, conform căruia, atunci când este vorba despre o contestație la executare propriu-zisă, natura litigiului rămâne fără relevanță”.

36. *A contrario*, dacă prin contestația la executare nu se pune problema valabilității titlului executoriu și nu se pun în discuție apărări de fond împotriva acestuia, ci exclusiv chestiuni de procedură având ca finalitate anularea actelor de executare sau a executării silită înseși, nu există din perspectiva Deciziei nr. 18/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție argumente pentru a atribui acest gen de litigii în competența instanțelor specializate.

37. În consecință, actele de executare silită sunt unice, independent de natura titlului executat, nu există norme speciale de executare silită în funcție de natura titlului executoriu, iar din această perspectivă, în acest tip de contestații la executare care vizează exclusiv legalitatea actelor de executare sau executarea silită însăși în întregime competența trebuie să aparțină tribunalului de drept comun.

38. În cea de-a doua orientare jurisprudențială, atribuită Curții de Apel Pitești și, majoritar, Curții de Apel Mureș, competent în materie este tribunalul civil, independent de natura titlului executoriu și de apărările formulate în cauză, deoarece regulile care guvernează executarea silită sunt unice, neexistând norme speciale pentru executarea silită în baza unui titlu executoriu comercial, civil, de dreptul muncii, penal — latura civilă etc., actele de executare fiind identice, indiferent de natura titlului.

39. Curtea de Apel Mureș a indicat că aparține tribunalului specializat competența în materie, doar atunci când contestația la executare are ca obiect o executare silită declanșată în baza unor titluri de valoare sau a altor instrumente financiare, în baza prevederilor art. 226 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 71/2011.

40. În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că actele de executare sunt identice, indiferent de natura titlului. Natura litigiului: civil, comercial, de dreptul muncii, penal etc. vizează dreptul substanțial dedus judecății, în cadrul unui proces civil sau penal, și nu determină competența materială, care, conform codului de procedură civilă, se determină după valoare sau materie. „Materia”, în sensul secțiunii 1 a capitolului I al titlului III al cărții I a Codului de procedură civilă, nu se confundă cu natura litigiului, deoarece acest criteriu determină competența de primă instanță a judecătoriei sau a tribunalului, nefiind operant între tribunale. Art. 651 din Codul de procedură civilă, care conferă judecătoriei competența materială de soluționare a contestației la executare propriu-zise, nu distinge între mai multe „materii” sau „naturi”, ci reglementează în mod unitar contestația la executare propriu-zisă, indiferent de „materia” în care a fost pronunțat/emis titlu executoriu sau de „natura” titlului executoriu.

41. S-a indicat de asemenea că, prin Decizia nr. 18/2016, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu

exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare.

42. Or, criteriul de stabilire a competenței materiale a tribunalului specializat se referă la criteriile determinate de obiectul sau natura cauzelor raportat la enumerarea exemplificativă prevăzută de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, iar în acea enumerare nu se face referire la litigiile între profesioniști sau între profesioniști și neprofesioniști. Cum obiectul și natura litigiilor din materia executării silită nu se cuprind în sfera litigiilor la care se referă art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, competența de soluționare a lor revine instanței de drept comun.

43. În motivarea acestei decizii s-a reținut, printre altele, că „interpretarea (...) dată de instanțele de judecată care au calificat litigiile nu după obiectul sau natura pricinii, ci după calitatea de profesionist a uneia dintre părți, este fără nicio acoperire în dreptul pozitiv, contravenind practic prevederilor art. 122 din Codul de procedură civilă, conform cărora «reguli noi de competență pot fi stabilite numai prin modificarea normelor prezentului cod», și dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Constituția României, potrivit cărora „competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege”.

44. În realitate, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare, pentru determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor/secțiilor specializate se va ține seama de criteriile legale referitoare la obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare.

45. Înalta Curte de Casație și Justiție a mai reținut că „nu poate, pe cale de interpretare, să adauge la lege, efect care în speță s-ar putea realiza în mod nepermis în modalitatea identificării altor criterii la care legiuitorul nu s-a oprit anume în cuprinsul art. 226 din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare”. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că, anterior modificărilor aduse Codului de procedură civilă prin Legea nr. 71/2011, competența dintre judecătorie și tribunal se determină în funcție de natura comercială sau civilă a pricinii, „doar în subsidiar aplicându-se criteriul valorii litigiului”, iar „în contextul abrogării Codului de comerț (...), nu mai există suport în normele de drept material pentru o astfel de calificare a litigiilor, aptă să atragă o anumită competență în favoarea instanțelor specializate”.

46. Competența instanței specializate nu ar putea fi reținută nici prin raportare la calitatea de profesionist a părților sau a uneia dintre părțile în litigiu, în caz contrar încălcându-se statuarea expresă a Înaltei Curți de Casație și Justiție conform căreia calificarea litigiilor după calitatea de profesionist a uneia dintre părți este fără nicio acoperire în dreptul pozitiv și contravine prevederilor art. 122 din Codul de procedură civilă și dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Constituția României.

47. Nici prin raportare la obiectul și natura litigiului nu s-ar putea reține competența tribunalului specializat, el neîncadrându-se raportat la obiectul și natura sa în categoria celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, adică „precum: a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad hoc; b) cererile în materia societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului; c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței; d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare”.

48. Cât privește considerentul Înaltei Curți de Casație și Justiție, în sensul că „revine în acest scop judecătorului, ca prim interpret al legii, rolul de a decela elemente comune cum sunt cele avute în vedere de legiuitor la stabilirea celor patru categorii

de litigii exemplificative și de a aprecia asupra competenței materiale procesuale proprii în soluționarea litigiului cu judecata căruia a fost investit”, se menționează că astfel de cauze nu se evidențiază prin niciun element care ar putea fi avut în vedere, raportat la cele puse în evidență de enumerarea exemplificativă de la art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

49. Astfel fiind, se impune și tribunalului, ca instanță de control judiciar în materie, să procedeze, cu respectarea prevederilor art. 122 din Codul de procedură civilă, conform cărora „reguli noi de competență pot fi stabilite numai prin modificarea normelor prezentului cod” și dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Constituția României, potrivit cărora „competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege”.

50. Pe de altă parte, s-a reținut că, spre deosebire de reglementarea cuprinsă în vechiul Cod comercial, art. 206 din noul Cod civil prevede că „(1) Persoana juridică poate avea orice drepturi și obligații civile, afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparține decât persoanei fizice. (2) Persoanele juridice fără scop lucrativ pot avea doar acele drepturi și obligații civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de constituire sau statut”. De aici rezultă că persoana juridică cu scop lucrativ (și implicit profesionistul) poate încheia orice act juridic (afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparține decât persoanei fizice), nemaifuncționând principiul specializării de folosință care există în vechea reglementare cu privire la comerciant (a se vedea în acest sens G. Boroș, Noul cod de procedură civilă — comentariu pe articole, ed. Hamangiu, 2013, f. 148). Acest fapt constituie o dovadă că nu se mai poate vorbi de o natură specială a actelor încheiate de un profesionist, acestea încadrându-se în categoria generală de acte juridice civile.

51. Nici Decizia nr. 24 din 16 noiembrie 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 2 februarie 2016, dată în recurs în interesul legii, nu este de natură să schimbe această concluzie. Considerentele acestei decizii sunt relevante pentru că, în esență, în soluționarea problemei de competență a cărei aplicare o ridică art. 12 din Legea nr. 193/2000, raționamentul s-a întemeiat pe calitatea de profesionist a unei dintre părțile litigiului pentru determinarea competenței materiale a completurilor specializate (litigii cu profesioniștii), or acest raționament este abandonat în mod evident, odată cu pronunțarea Deciziei nr. 18/2016 putându-se afirma că a intervenit o schimbare a jurisprudenței în materie.

52. În concluzie, s-a susținut că pentru stabilirea competenței materiale în favoarea tribunalului specializat ar fi nevoie de indicarea unei norme exprese cuprinse în legea specială sau în codul de procedură civilă, și nu de interpretări sau analogii, verificarea competenței făcându-se strict prin raportare la voința legiuitorului conform dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Constituția României. Aceasta, cu atât mai mult cu cât este vorba despre procedura executării silite, etapă esențialmente civilă a procesului civil, independentă de calitatea părților și de natura titlului.

V. Jurisprudența Curții Constituționale

53. Prin Decizia nr. 552 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.060 din 14 decembrie 2018 s-a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

VI. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

54. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin Decizia nr. 18 din 17 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11/2016 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 6 aprilie 2017, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226

alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit următoarele: „Competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare”.

VII. Punctul de vedere al Ministerului Public

55. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că, având în vedere caracterul general al actului de sesizare, este necesară stabilirea limitelor investiției instanței supreme raportat la hotărârile judecătorești anexate pentru exemplificarea caracterului neunitar al acesteia.

56. În acest sens rezultă că prin hotărârile definitive orientate actului de sesizare pentru exemplificarea primei orientări jurisprudențiale s-au soluționat de Curtea de Apel Cluj conflicte negative de competență între tribunale în cauze care au avut ca obiect cereri pentru încuviințarea executării silite a unor contracte de credit sau contestații la executare formulate în procedurile de executare silite începute în temeiul acestor titluri executorii. În aceste contestații, cei interesați sau vătămați în executare au solicitat, în condițiile art. 712 alin. (3) din Codul de procedură civilă, anularea încheierilor prin care s-a încuviințat executarea silită și/sau a actelor de executare ori a executării silite înseși, invocând, conform art. 713 alin. (2) din Codul de procedură civilă, motive de fapt sau de drept referitoare la fondul dreptului cuprins în aceste titluri, respectiv executorialitatea titlului cesionat, prescripția dreptului de a cere executarea silită, caracterul abuziv al unor clauze din contractul de credit.

57. Pentru a doua orientare jurisprudențială au fost depuse hotărâri judecătorești pronunțate de Tribunalul Argeș — Secția civilă care s-a considerat competent să soluționeze, ca instanță de apel, contestația la executare prin care s-a solicitat fie lămurirea înțelesului și întinderii titlurilor executorii — contracte de credit sau contracte de leasing —, fie anularea actelor de executare și/sau a încheierilor de încuviințare a executării silite a acestor titluri, prin invocarea unor apărări de fapt sau de drept referitoare la fondul dreptului.

58. Totodată s-a remarcat și faptul că celelalte hotărâri judecătorești indicate pentru susținerea acestei orientări de jurisprudență vizează situații de fapt sau de drept având alt specific, spre exemplu o hotărâre judecătorească prin care s-a solicitat lămurirea întinderii și înțelesului unei hotărâri judecătorești prin care s-a stabilit pensia de întreținere în favoarea unor minori.

59. În consecință, deoarece prin hotărârile judecătorești anexate actului de sesizare autorul recursului în interesul legii a făcut dovada caracterului neunitar al jurisprudenței doar în privința competenței materiale procesuale a tribunalului specializat de a soluționa apelurile declarate împotriva încheierilor pronunțate de judecătorii prin care s-a respins cererea de încuviințare a executării silite a unor contracte de credit și contracte de leasing care, potrivit legii, constituie titluri executorii, precum și împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în contestații la executare în care s-au invocat apărări de fond cu privire la aceste titluri, s-a apreciat că doar această problemă restrânsă poate constitui obiectul recursului în interesul legii.

60. Totodată s-au indicat precedente în unificarea jurisprudenței care contribuie la rezolvarea problemei de drept, respectiv Decizia XV din 5 februarie 2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 764 din 12 noiembrie 2007, în aplicarea art. 400 și art. 402 din Codul de procedură civilă (1865), republicat, cu modificările și completările ulterioare, și Decizia nr. 18 din 17 octombrie 2016, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece

recursul în interesul legii, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

61. Evocând evoluțiile legislative recente, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că prin art. 1 pct. 19 din Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 20 iulie 2018, dispozițiile art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, au fost modificate în sensul că „*în cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale*”.

62. În consecință, calitatea de profesionist a unei sau a ambelor părți va fi un criteriu atributiv de competență în favoarea secțiilor/completurilor/tribunalelor specializate, care se va adăuga celor prevăzute de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, și a concluzionat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, sunt de competența materială procesuală a tribunalelor specializate doar apelurile declarate împotriva încheierilor pronunțate de judecătorii prin care s-au respins cererile de încuviințare a executării silite a unor titluri de valoare și altor instrumente financiare, inclusiv contractele de credit și contractele de leasing, care, potrivit legii, constituie titluri executorii, precum și împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii, în contestațiile la executare în care s-au invocat apărări de fond cu privire la aceste titluri.

VIII. Punctul de vedere al Colegiului de conducere al Curții de Apel Cluj

63. Titularul sesizării nu a exprimat un punct de vedere cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentului recurs în interesul legii.

64. Ulterior modificării art. 35 alin. (2) și art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 prin dispozițiile Legii nr. 207/2018, Curtea de Apel Cluj a arătat — ca urmare a solicitării venite din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție — că modificările aduse nu abrogă dispozițiile art. 226 și art. 228 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, astfel încât, în lumina prevederilor art. 518 din Codul de procedură civilă, Decizia nr. 18/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursului în interesul legii își păstrează aplicabilitatea, competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate determinându-se în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

65. Or, sesizarea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție vizează tocmai interpretarea și aplicarea, în materia executării silite, a Deciziei nr. 18/2016 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, modificările aduse art. 35 alin. (2) și art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 neputând schimba situația competenței tribunalelor specializate, deoarece normele de competență sunt de strictă interpretare și aplicare, astfel încât o simplă opțiune a legiuitorului, care se referă explicit doar la denumirea unor secții sau completuri ale instanțelor, nu poate primi valențe în ceea ce privește competența acestora.

66. Totodată, dezlegările date cu ocazia analizei care a determinat pronunțarea Deciziei nr. 18/2016 nu au dus la unificarea practicii judiciare în materia competenței tribunalelor specializate și, cu atât mai puțin, în ceea ce privește executarea silită, în general.

67. Astfel, instituirea pe calea procedurală reglementată de dispozițiile art. 517 din Codul de procedură civilă a criteriului legal constând în obiectul și natura cauzei nu a avut drept consecință aplanarea controverselor legate de aspectul privind competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate, practica judiciară atestând că transpunerea lui în materia executării silite este de natură să genereze serioase dificultăți.

IX. Doctrina relevantă

68. Universitatea Titu Maiorescu — Facultatea de Drept, prin răspunsul înaintat, a arătat că norma art. 226 din Legea nr. 71/2011 nu constituie o normă de competență, ci o normă de organizare judiciară, iar din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 225—228 din același act normativ reiese că legiuitorul a lăsat deschisă doar posibilitatea înființării unor completuri specializate în cadrul secțiilor civile. Totodată, exploatarea întreprinderii din perspectiva profesionistului-comerciant [doar acesta fiind vizat de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011] — subiect al raportului juridic substanțial de drept comercial — ar putea constitui doar un criteriu secundar, pe lângă natura și obiectul cauzei (valoarea litigiului neavând relevanță în tema analizată), pe care îl poate aprecia judecătorul în contextul art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 și al posibilității statuate în paragraful 176 din Decizia nr. 18/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

69. Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași — Facultatea de Drept a considerat că apelul îndreptat împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a fost soluționată o contestație la executare sau o cerere de validare a poprii, este de competența tribunalului specializat numai în măsura în care cererile formulate de părți valorifică motive sau apărări de fond, care pun în discuție elementele raportului juridic izvorât dintr-un act încheiat în contextul exploatării unei întreprinderi.

70. Universitatea de Vest din Timișoara a învederat că tribunalul specializat este competent să soluționeze apelul, dacă se pune în discuție o hotărâre prin care s-a pronunțat asupra unei contestații la executare sau încuviințării executării silite, dacă titlul executoriu invocat este altul decât o hotărâre judecătorească și se invocă apărări de fond împotriva acestuia, titlul executoriu fiind emis în contextul exploatării unei întreprinderi.

71. Universitatea din București — Facultatea de Drept a apreciat că, în cazul în care în apelul formulat în materia cererilor din procedura executării silite sunt invocate argumente referitoare la aplicarea și interpretarea normelor de drept material ce reglementează regimul juridic general și special al profesioniștilor de genul celor menționate exemplificativ la art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, calea de atac va fi soluționată de tribunalul/secția specializată în litigii cu profesioniști.

X. Rapoartele asupra recursului în interesul legii

72. Punctele de vedere ale judecătorilor-raportori asupra problemei de drept au fost diferite, drept care în cauză au fost întocmite două rapoarte.

73. Soluția propusă prin unul dintre rapoarte a fost, în principal, de respingere a recursului în interesul legii ca inadmisibil și, în subsidiar, pronunțarea unei decizii în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, competența materială procesuală a procedurilor execuționale, în care se formulează apărări pe fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, revine instanței competente să soluționeze aceleși raporturi juridice și pe calea acțiunii directe, potrivit departajării administrative realizate prin hotărâre a colegiului de conducere la nivelul fiecărei instanțe.

74. În cel de-al doilea raport întocmit în cauză s-a apreciat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de

procedură civilă, în apelurile formulate împotriva hotărârilor prin care s-au soluționat cereri privind încuviințarea executării silite, precum și contestații la titlul executoriu, atunci când acesta este generat în raporturi juridice de drept substanțial reglementate prin legislația specifică profesioniștilor, competența materială procesuală revine tribunalelor/secțiilor/completurilor specializate în cauze cu profesioniști.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

XI.1. Analiza condițiilor de admisibilitate

75. Verificând regularitatea investiției, prin prisma dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă se constată că această condiție legală este îndeplinită în ceea ce îl privește pe *titularul sesizării*.

76. Este îndeplinită și condiția privind respectarea cerințelor de ordin formal prevăzute de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, date fiind anexele memoriului de recurs în interesul legii din care rezultă că practica neunitară se identifică la nivelul curților de apel Cluj, Pitești și Târgu Mureș.

77. Obiectul recursului în interesul legii se circumscrie dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și anume privește probleme de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești.

78. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție este investită, prin promovarea prezentului recurs în interesul legii, cu solicitarea de a stabili determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor specializate (Argeș, Cluj, Mureș) în soluționarea, în apel, a cererilor formulate în procedura executării silite, respectiv: contestația la titlu, contestația la executare propriu-zisă, încuviințarea executării silite și altele specifice, ținând seama de lipsa unui criteriu legal pentru atribuirea competenței în aceste litigii, în care titlul executoriu este emis în contextul exploatării unei întreprinderi.

XI.2. Asupra problemei de drept care a generat practică neunitară, se constată următoarele:

79. Problema de drept supusă dezlegării prin mecanismul de unificare a jurisprudenței rezidă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, în ceea ce privește determinarea competenței materiale procesuale a tribunalelor specializate (Argeș, Cluj și Mureș) în soluționarea, în apel, a cererilor formulate în procedura executării silite.

80. În conformitate cu prevederile art. 228 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, „Până la data intrării în vigoare a Codului civil, tribunalele comerciale Argeș, Cluj și Mureș se reorganizează ca tribunale specializate sau, după caz, ca secții civile în cadrul tribunalelor Argeș, Cluj și Mureș, în condițiile art. 226”.

81. Alin. (2) al aceleiași norme prevede că „La stabilirea cauzelor de competența tribunalelor specializate sau, după caz, a secțiilor civile reorganizate potrivit alin. (1) se va ține seama de numărul și natura cauzelor, de specializarea judecătorilor, de necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora, precum și de volumul de activitate al instanței”.

82. Potrivit art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, „Prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum: (...)”.

83. Prin Decizia nr. 18/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 237 din 6 aprilie 2017, Completul competent să judece recursul în interesul legii a stabilit următoarele: „Competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare.”

84. Prin decizia menționată au fost indicate criteriile de determinare a competenței materiale procesuale — a competenței stabilite în raport cu obiectul, natura sau valoarea litigiului dedus judecății — a acelor instanțe sau secții reorganizate până la data intrării în vigoare a Codului civil, reprezentate de fostele tribunale comerciale Argeș, Cluj și Mureș, care s-au reorganizat potrivit art. 228, precum și a fostelor secții comerciale din cadrul tribunalelor și curților de apel, reorganizate conform art. 225 din Legea nr. 71/2011.

85. Aceste criterii de determinare a competenței materiale operează inclusiv în căile de atac (paragrafele 164 și 165 din decizie).

86. În contextul celor mai sus arătate, problema de drept supusă dezlegării în speță impune a se stabili dacă cererile formulate în procedura executării silite, decurgând dintr-un titlu executoriu, altul decât o hotărâre judecătorească, pot fi socotite cereri într-o materie ce face obiectul specializării și, astfel, ar fi de competența tribunalelor specializate, în calea de atac a apelului.

87. Din acest punct de vedere se constată că au procedat corect instanțele de apel care au identificat caracteristicile litigiului cu care au fost investite și au stabilit apartenența acestuia la o anumită materie specializată.

88. Prioritar, trebuie precizat că practica neunitară a instanțelor de apel s-a format doar în privința acelor cereri formulate în procedura executării silite în care se ridică aspecte de valabilitate a titlului executoriu sau privind întinderea acestuia, altul decât o hotărâre judecătorească.

89. Astfel, din examinarea hotărârilor judecătorești atașate sesizării pentru pronunțarea unui recurs în interesul legii reiese că unele instanțe au considerat că cererile de încuviințare a executării silite sau contestațiile la executare, cereri în care se invocă aspecte referitoare la însuși titlul executoriu, sunt de competența, în apel, a tribunalelor specializate.

90. În schimb, toate celelalte cereri din procedura executării silite, inclusiv contestațiile la executare în care se invocă doar nelegalitatea actelor de executare, se soluționează în apel de către secțiile civile ale tribunalelor.

91. Această situație este relevantă chiar prin prima opinie jurisprudențială, în care s-a menționat că, dacă prin contestația la executare nu se pune problema valabilității titlului executoriu și nu se pun în discuție apărări de fond împotriva acestuia, ci exclusiv chestiuni de procedură având ca finalitate anularea actelor de executare sau a executării silite înseși, nu există argumente pentru a atribui acest gen de litigii în competența instanțelor specializate. În acest tip de contestații la executare care vizează exclusiv legalitatea actelor de executare sau executarea silită însăși în întregime, competența trebuie să aparțină tribunalului de drept comun (paragrafele 36 și 37 din prezenta decizie).

92. Așadar, există o practică neunitară doar în legătură cu cererile formulate în procedura executării silite în care se ridică aspecte de valabilitate a titlului executoriu sau privind întinderea acestuia, altul decât o hotărâre judecătorească.

93. În aceste condiții, față de limitele investiției, confirmate prin examenul jurisprudențial, dezlegarea problemei de drept din speță trebuie să privească exclusiv cererile menționate la punctul anterior. Scopul mecanismului recursului în interesul legii este acela al unificării jurisprudenței, în sensul schimbării practicii contrare dezlegării date problemei de drept, și nu al schimbării practicii unitare.

94. Ca un argument în plus, este de precizat că, la nivelul celorlalte curți de apel, în circumscripția cărora nu există tribunale specializate, practica judiciară este similară celei arătate anterior la paragrafele 64 și 65, astfel cum reiese din hotărârile judecătorești depuse de titularul sesizării odată cu precizările de la data de 8 octombrie 2018.

95. Se consideră că, dacă respectiva contestație vizează doar nelegalitatea actelor de executare, cererea cu acest obiect se soluționează în apel de către secțiile civile ale tribunalelor, în timp ce contestația la executare ce presupune verificarea aspectelor de valabilitate a titlului executoriu sau privind întinderea acestuia se soluționează de către secțiile specializate din cadrul tribunalelor.

96. Dezinvestirile reciproce ale secțiilor civile și ale celor specializate, atunci când au avut loc, au fost generate de evaluarea diferită a motivelor de fapt sau de drept ale contestației, deci de calificarea acesteia ca fiind, după caz: contestație la titlu, întemeiată pe dispozițiile art. 714 alin. (3) din Codul de procedură civilă (admisibilă, potrivit legii, și în cazul altor titluri executorii decât hotărârile judecătorești), contestație în care se invocă motive de fapt și de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, întemeiată pe dispozițiile art. 713 alin. (2) din Codul de procedură civilă, sau contestație împotriva actelor de executare. În regulatorul de competență s-a decis în concret, pentru fiecare speță în parte, în raport cu calificarea juridică a obiectului cererii, în sensul celor arătate la paragraful 101.

97. În contextul acestei practici se impune ca dezlegarea problemei de drept din speță să privească exclusiv cererile menționate la paragraful 98, în caz contrar ajungându-se la efectul nedorit al schimbării practicii unitare la nivelul instanțelor judecătorești din țară.

98. Din această perspectivă trebuie constatat că cererile formulate în procedura executării silite în care se ridică aspecte de valabilitate a titlului executoriu sau privind întinderea acestuia, altul decât o hotărâre judecătorească, constituie cereri formulate în materia ce face obiectul specializării, astfel încât sunt, în apel, de competența instanțelor/secțiilor specializate.

99. În cadrul acestor cereri se formulează apărări pe fondul dreptului din titlul executoriu, ceea ce înseamnă că se soluționează însuși fondul raportului de drept substanțial născut din actul juridic ce reprezintă titlul executoriu.

100. Din acest punct de vedere nu se poate face nicio diferență de tratament juridic, în privința competenței materiale procesuale, între cererile în discuție și cererile de chemare în judecată legate de încheierea, executarea sau desființarea actelor juridice reprezentate de titlul executoriu.

101. Analiza acestor apărări necesită valorificarea specializării judecătorului într-o anumită materie, întocmai ca în cazul cererilor formulate pe calea dreptului comun.

102. Potrivit art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, prin procedura administrativă anume prevăzută și în aplicarea criteriilor indicate se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, completuri specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, iar această normă este aplicabilă, după cum s-a arătat, și în cazul celor trei tribunale specializate, față de trimiterea expresă din art. 228.

103. Astfel, pot conduce la înființarea de astfel de instanțe/secții/completuri:

a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad-hoc;

b) cererile în materia societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului;

c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței;

d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare.

104. Enumerarea cauzelor este una exemplificativă, astfel încât nu este împiedicată înființarea pe cale administrativă de tribunale/secții/completuri specializate în alte materii, în considerarea obiectului sau naturii cauzelor.

De altfel, această posibilitate este prevăzută și în dispozițiile art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 207/2018 (în forma citată în pct. III paragraful 5 al prezentei decizii).

105. Este de necontestat că cererile de chemare în judecată având ca obiect încheierea, executarea sau desființarea unor acte juridice, într-o materie de genul celor menționate cu titlu exemplificativ, intră în categoria cauzelor din materia ce face obiectul specializării. Acestea se soluționează de către tribunalele specializate fie în primă instanță, fie în apel, dacă este aplicabil criteriul valorii obiectului cererii, potrivit art. 94 pct. 1 lit. k) sau art. 95 pct. (2) din Codul de procedură civilă.

106. Pentru identitate de rațiune, atunci când titlul executoriu este reprezentat de un act juridic din materia ce face obiectul specializării, cererile formulate în procedura executării silite în care se ridică aspecte de valabilitate a titlului executoriu sau privind întinderea acestuia, altul decât o hotărâre judecătorească, trebuie să se soluționeze de către tribunalele specializate, în apel.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj și, în consecință, stabilește că: În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, tribunalele specializate sunt competente să soluționeze apelurile în cererile formulate în procedura executării silite în materiile ce fac obiectul specializării lor.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 14 ianuarie 2019.

Pentru judecător **Iulia Cristina Tarcea**,
președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție
la data pronunțării hotărârii,
aflată în prezent în concediu de odihnă,
semnează președintele în funcție,
judecător **Corina-Alina Corbu**

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

ACTE ALE CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

HOTĂRÂREA din 29 ianuarie 2019

în Cauza Deaconu împotriva României

(Cererea nr. 66.299/12)

Strasbourg

Hotărârea este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

În Cauza Deaconu împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-un comitet compus din:
Paulo Pinto de Albuquerque, președinte, Egidijus Kūris, Iulia Antoanella Motoc, judecători, și Andrea Tamietti, grefier
adjunct de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 8 ianuarie 2019,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 66.299/12 îndreptată împotriva României, prin care doi resortisanți români, domnul Cosmin Mihai Deaconu și domnul Alexandru-Bogdan Deaconu („reclamanții”), au sesizat Curtea la 9 octombrie 2012, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamanții au fost reprezentați de domnul M.B. Petre, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 17 septembrie 2013, cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanții s-au născut în 1997 și, respectiv, 1999 și locuiesc în București.

5. La 20 iulie 2010, X — sora reclamanților, în vârstă de 9 ani la vremea respectivă — a fost grav rănită într-un accident rutier. A fost internată imediat în spital unde a decedat, după 4 zile de chinuri.

6. Față de conducătoarea auto a fost pusă în mișcare urmărirea penală pentru ucidere din culpă. S-a stabilit că, în timp ce conducea autovehiculul cu o viteză de 92 km/oră (deși limita de viteză era de 50 km/oră), aceasta a pierdut controlul autoturismului său și a intrat pe trotuar, unde se afla sora reclamanților.

7. La 26 septembrie 2010, în timpul cercetării penale preliminare, reclamanții, mama lor și frații lor mai mari au solicitat despăgubiri civile în cadrul procesului penal.

8. La 24 octombrie 2011, Judecătoria București a separat acțiunea civilă de acțiunea penală.

9. La 6 decembrie 2011, Judecătoria București a acordat fiecărei părți civile (inclusiv reclamanților) 100.000 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Instanța a obligat societatea de asigurare a conducătoarei auto la plata despăgubirilor.

10. Instanța a reținut că între părțile civile și fetița de 9 ani existase o strânsă relație afectivă, iar moartea violentă a fetei a provocat o mare durere familiei sale.

În hotărârea instanței s-au reținut următoarele:

„[...] frații defunctei au suferit un prejudiciu moral, constând în durerea provocată de pierderea surorii lor de 9 ani în condiții violente și după suferința resimțită de victimă pe perioada spitalizării până la deces; din probele administrate (declarațiile părților civile coroborându-se sub acest aspect cu declarațiile celor trei martori audiați) rezultând că între părțile civile și defunctă a existat o legătură afectivă puternică. Prin urmare, ținând seama de consecințele negative suferite, de importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost percepute de părțile civile urmările pierderii lor asupra stabilității lor familiale, instanța apreciază cuantumul prejudiciului moral suferit de părțile civile la echivalentul în lei a sumei de câte 100.000 euro la data plății”.

11. Împotriva acestei hotărâri toate părțile au declarat recurs.

12. Nu au fost prezentate probe noi în fața Curții de Apel București.

13. Prin decizia din 23 noiembrie 2011, Curtea de Apel București a admis recursul declarat de societatea de asigurare. Instanța a obligat conducătoarea auto la plata despăgubirilor, reținând că răspunderea societății de asigurare este doar de natură contractuală și, prin urmare, subsidiară. De asemenea, instanța a respins pretenția reclamanților privind prejudiciul moral motivând că, la data accidentului surorii lor, aveau vârsta mai mică de 14 ani și, prin urmare, nu au conștientizat consecințele negative ale morții acesteia. În legătură cu pretențiile formulate de frații mai mari, instanța a redus sumele acordate la 25.000 EUR pentru fiecare.

În hotărârea instanței s-au reținut următoarele:

„Curtea respinge acțiunile civile formulate de părțile civile Deaconu Cosmin Mihai și Deaconu Alexandru Bogdan pe alte considerente decât cele invocate de către recurentul asigurător.

În speță, situația trebuie privită diferențiat, având în vedere faptul că părțile civile Deaconu Cosmin Mihai și Deaconu Alexandru Bogdan aveau la data producerii accidentului rutier vârste sub 14 ani, astfel încât aceștia nu au conștientizat

efectele negative legate de decesul surorii minore. Această împrejurare a fost percepută inclusiv de către persoanele apropiate familiei, în declarația dată în fața instanței de fond, martora N.G.G. a arătat că frații mai mici au conștientizat mai puțin ce s-a întâmplat, însă cei mari au suferit [...]”.

14. Instanța a redus, de asemenea, daunele morale acordate mamei lor la suma de 50.000 EUR.

II. Dreptul intern relevant

15. Prevederile relevante privind răspunderea civilă delictuală din Codul civil al României sunt formulate după cum urmează:

Art. 1349

„1. Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea [...] le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.

2. Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.

3. În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa [...]”

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 14 din Convenție, coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

16. Reclamanții s-au plâns că au suferit o discriminare bazată pe vârstă cu privire la acordarea de daune morale în legătură cu decesul surorii lor. Aceștia au invocat art. 14 din Convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Aceste articole prevăd următoarele:

Art. 14

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de [prezenta] Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Art. 1 din Protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

17. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 §3 lit. a) din Convenție. Constată, de asemenea, că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

18. Reclamanții au afirmat că, deși acțiunile pentru daune morale ale fraților lor mai mari în legătură cu decesul surorii lor au fost admise, acțiunile lor similare au fost respinse de instanța de recurs pe motivul vârstei lor fragede la data accidentului (a se vedea *supra*, pct. 3). Aceștia au susținut că deosebirea făcută de instanța de recurs între acțiunile lor și cele ale fraților lor mai

mari a constituit o discriminare interzisă de art. 14 din Convenție și le-a cauzat o pierdere substanțială.

19. Guvernul a susținut că diferența de tratament între acțiunile fraților pe care a făcut-o Curtea de Apel București nu a constituit o încălcare a art. 14 din Convenție întrucât reclamanții și frații lor mai mari nu se aflau în situații similare. Instanța națională a ajuns la această concluzie evaluând probele depuse la dosar, întemeindu-și decizia pe declarația unui martor, nu pe presupunerea că numai o anumită dezvoltare emoțională a copiilor (în funcție de vârsta lor) ar avea ca urmare o suferință psihică (a se vedea *supra*, pct. 13).

20. Guvernul a mai susținut că reclamanții, comparativ cu frații lor mai mari, nu au suferit psihic deoarece nu au fost afectați de moartea surorii lor. Dacă reclamanții ar fi demonstrat suferința lor psihică, acțiunea lor ar fi fost admisă, iar persoana răspunzătoare pentru accident ar fi fost obligată să le plătească daune morale. Ca atare, faptul că fraților lor mai mari li s-a acordat o sumă cu titlu de daune morale nu a constituit o diferență de tratament nejustificabilă pe motiv de vârstă, aceasta fiind proporțională cu prejudiciul suferit.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

21. Curtea amintește că art. 14 completează celelalte dispoziții materiale din Convenție și protocoalele la aceasta. Articolul nu are o existență de sine stătătoare deoarece produce efecte numai în coroborare cu „exercitarea drepturilor și libertăților” asigurate de dispozițiile respective. Cu toate acestea, aplicarea art. 14 nu presupune neapărat o încălcare a unuia din drepturile materiale garantate de Convenție și, în această măsură, este autonom. O măsură care este, în sine, conformă cu cerințele articolului care consacră dreptul sau libertatea în cauză poate totuși să încalce articolul respectiv atunci când este coroborat cu art. 14, pe motiv că prezintă un caracter discriminatoriu. Prin urmare, pentru ca art. 14 să devină aplicabil, este suficient ca faptele cauzei să intre „în sfera de aplicare” a altor norme materiale din Convenție sau protocoalele la aceasta [a se vedea *Khamtokhu și Aksenchik împotriva Rusiei* (MC), nr. 60.367/08 și 961/11, pct. 53, CEDO 2017].

22. Pentru a exista o problemă în temeiul art. 14 trebuie să existe o diferență de tratament între persoane aflate în situații similare sau aproape similare [a se vedea *D.H. și alții împotriva Republicii Cehe* (MC), nr. 57.325/00, pct. 175, CEDO 2007-IV]. Cu toate acestea, numai diferențele de tratament bazate pe o caracteristică personală (sau „statut”) prin care persoane sau grupuri de persoane se deosebesc între ele sunt de natură să atragă după sine aplicarea art. 14 (a se vedea *Carvalho Pinto de Sousa Morais împotriva Portugaliei*, nr. 17.484/15, pct. 45, CEDO 2017).

23. Curtea amintește că o diferență de tratament între persoane aflate în situații similare sau aproape similare va fi considerată discriminatorie doar dacă nu are nicio justificare obiectivă și rezonabilă — cu alte cuvinte, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit [a se vedea *Vallianatos și alții împotriva Greciei* (MC), nr. 29.381/09 și 32.684/09, pct. 76, CEDO 2013 (extrase)].

24. Curtea nu este în principiu obligată să soluționeze litigiile de natură pur privată. Acestea fiind spuse, în exercitarea sarcinii sale de supraveghere la nivel european, nu poate să rămână pasivă în cazul în care interpretarea dată de o instanță națională unui act juridic, fie că este vorba de o dispoziție testamentară, un contract privat, un document public, un act normativ sau o

practică administrativă, pare să fie nerezonabilă, arbitrară sau vădit incompatibilă cu interzicerea discriminării prevăzută la art. 14 și, într-un sens mai larg, cu principiile care stau la baza Convenției [a se vedea *Fabris împotriva Franței* (MC), nr. 16.574/08, pct. 60, CEDO 2013 (extrase)].

b) Aplicarea principiilor sus-menționate în prezenta cauză

25. Curtea trebuie să stabilească mai întâi dacă faptele din prezenta cauză intră în sfera de aplicare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. În cauze precum aceasta, având ca obiect un capăt de cerere formulat în temeiul art. 14 coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1, în care se susține că reclamantului i s-a refuzat total sau parțial un anumit bun pentru un motiv discriminatoriu prevăzut de art. 14, criteriul relevant este dacă, în lipsa motivului discriminatoriu de care se plânge reclamantul, acesta ar fi avut un drept, executoriu în temeiul dreptului intern, asupra bunului respectiv [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stec și alții împotriva Regatului Unit* (dec.) (MC), nr. 65.731/01 și 65.900/01, pct. 55, CEDO 2005-X; și *Andrejeva împotriva Letoniei* (MC), nr. 55.707/00, pct. 79, CEDO 2009].

26. Curtea consideră că criteriul este îndeplinit în prezenta cauză; într-adevăr, din simplul motiv al vârstei lor fragede, reclamantilor li s-a refuzat dreptul la despăgubire pentru suferința provocată de moartea surorii lor. Rezultă că interesele materiale ale reclamantilor intră în sfera de aplicare a art. 1 din Protocolul nr. 1 și a dreptului la respectarea bunurilor pe care îl protejează. Art. 14 din Convenție este așadar aplicabil.

27. Cu privire la existența unui tratament discriminatoriu interzis de această dispoziție, Curtea observă că instanța de fond a acordat fiecărui reclamant, mamei lor și fiecăruia din cei doi frați mai mari, câte 100.000 EUR cu titlu de daune morale în legătură cu moartea violentă a lui X, referindu-se la criterii precum suferința fizică și psihică provocată de pierderea suferită. Instanța a considerat, în special, că pierderea unei fetițe de 9 ani a provocat o mare durere fiecărui membru al familiei sale (a se vedea *supra*, pct. 10).

28. Deși a confirmat constatările instanței de fond cu privire la frații mai mari și mama lor, Curtea de Apel București a respins, pe motivul vârstei lor fragede, acțiunea reclamantilor pentru daune morale. Instanța s-a bazat pe aceleași probe (a se vedea *supra*, pct. 12), dar a considerat că, întrucât reclamantii aveau vârsta mai mică de 14 ani la data tragicului accident, aceștia nu au conștientizat consecințele negative ale morții acesteia (a se vedea *supra*, pct. 13).

29. În acest context al faptelor, Curtea nu poate să nu constate diferența dintre abordarea adoptată de instanța de recurs față de reclamantii și frații lor mai mari.

30. Astfel cum a observat la pct. 22 *supra*, Curtea a consacrat în jurisprudența sa principiul că, pentru a exista o problemă în temeiul art. 14, trebuie să existe o diferență de tratament între persoane aflate în situații aproape similare.

31. Curtea trebuie așadar să examineze mai întâi dacă reclamantii se aflau într-o situație similară relevantă cu cea a fraților mai mari atunci când au fost analizate cererile lor de solicitare de daune morale.

32. În acest sens, Curtea observă că toții frații, inclusiv reclamantii, și-au pierdut sora într-un tragic accident. În condiții normale, o moarte atât de brutală și dureroasă le-ar fi provocat tuturor fraților ei o mare suferință, indiferent de vârsta lor. Însă cererile pentru acordarea de despăgubiri ale fraților au fost evaluate diferit de instanța de recurs din cauza vârstei lor, motiv care se încadrează în domeniul de aplicare al art. 14.

33. Rămâne de stabilit dacă au existat motive temeinice și substanțiale pentru această diferență de tratament.

34. În primul rând, Curtea subliniază că nu intră în competența sa analizarea sumelor acordate reclamantilor de Curtea de Apel București. În această privință, Curtea reamintește regula generală că instanțele naționale sunt cele care trebuie să examineze probele prezentate, inclusiv mijloacele folosite pentru a stabili faptele relevante [a se vedea *Sahin împotriva Germaniei* (MC), nr. 30.943/96, pct. 73, CEDO 2003-VIII, și *Vidal împotriva Belgiei*, 22 aprilie 1992, pct. 33, seria A nr. 235-B]. Așadar, autoritățile naționale sunt, în principiu, mai în măsură decât o instanță internațională să evalueze care este despăgubirea corespunzătoare pentru un anumit prejudiciu suferit de o persoană. Însă problema care trebuie soluționată este aceea dacă raționamentul Curții de Apel București a dus la o diferență de tratament în privința reclamantilor bazată exclusiv pe vârsta lor, constituind o încălcare a art. 14 coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Carvalho Pinto de Sousa Morais*, citată anterior, pct. 51).

35. Curtea recunoaște că, la soluționarea pretențiilor legate de prejudiciul moral în cadrul unei acțiuni în răspundere civilă, instanțele naționale pot fi nevoite să ia în considerare vârsta reclamantilor, precum în acest caz. În prezenta cauză, instanța națională de recurs, fără să fi audiat niciuna din părțile vătămate, a ajuns la concluzia că reclamantii au suferit mai puțin decât frații lor, pe baza declarației unui singur martor (a se vedea *supra*, pct. 12 și 13). Astfel, evaluând pretențiile reclamantilor pentru acordarea de despăgubiri în legătură cu moartea surorii lor, Curtea de Apel București le-a respins fără ascultarea reclamantilor, deși la momentul faptelor împliniseră vârsta de 10 ani (vârsta minimă pentru ascultarea unui copil în instanță, conform legislației române).

36. Mai mult, fără a-și baza concluziile pe rapoarte de expertiză sau evaluări psihologice ale reclamantilor, care ar fi permis o justificare mult mai obiectivă a diferenței de tratament aplicate reclamantilor în comparație cu frații lor mai mari, Curtea de Apel București a stabilit în mod arbitrar o vârstă minimă de 14 ani ca punct de plecare pentru senzația de durere și resimțirea efectelor negative ale pierderii surorii lor.

37. Curtea observă totodată că, la data accidentului, reclamantii împliniseră vârstele de 13 și 11 ani. Astfel, nu doar că erau foarte aproape de vârsta minimă de 14 ani stabilită de instanța națională, ci, în plus, în lipsa oricăror dovezi care să demonstreze contrariul, aceștia se aflau într-o fază a dezvoltării lor în care erau capabili de a simți și înțelege emoții complexe.

38. În opinia Curții, sintagma din hotărâre prin care au fost respinse pretențiile reclamantilor nu pot fi considerată formulare nefericită. Prin urmare, Curtea constată că, în lipsa oricărei justificări rezonabile, respingerea pretențiilor reclamantilor pentru acordarea de despăgubiri pentru unicul motiv că aceștia nu au suferit la fel de mult ca frații lor mai mari din cauza vârstei lor fragede a constituit o discriminare.

39. Rezultă că a fost încălcat art. 14 din Convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

40. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

41. Reclamanții nu au formulat pretenții privind prejudiciul material sau cheltuielile de judecată. Cu privire la prejudiciul moral, aceștia au susținut că au îndurat o mare suferință și tulburare ca urmare a decesului surorii lor. Reclamanții au lăsat la latitudinea Curții stabilirea cuantumului despăgubirii.

42. Guvernul a susținut că această pretenție ar trebui respinsă pe motiv că nu s-a încălcat niciun drept al reclamanților și că, în orice caz, pretenția a fost formulată *in abstracto* și că este nefondată.

43. Având în vedere înscrisurile depuse și constatările sale în prezenta cauză, pronunțându-se în mod echitabil, Curtea consideră că este rezonabil să se acorde fiecărui reclamant suma de 3.000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Dobânzi moratorii

44. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că a fost încălcat art. 14 din Convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească fiecărui reclamant, în termen de trei luni, suma de 3.000 EUR (trei mii de euro), care trebuie convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 29 ianuarie 2019, în temeiul art. 77 §2 și §3 din Regulamentul Curții.

PREȘEDINTE

PAULO PINTO DE ALBUQUERQUE

Grefier adjunct,
Andrea Tamietti

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

